

YKS-TÜRKÇE

YAZIM KURALLARI

ORDU
ÖDM

A) BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

1. Cümle büyük harfle başlar.
2. Dizeler büyük harfle başlar.
3. Özel adlar büyük harfle başlar.
4. Kişi adlarından önce ve sonra gelen unvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar: **Bay Ali, Vali Erol Bey, Zeynep Hanım, Deli Petro vb.**

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem vb.) konur: Atatürk "Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!" diyor.

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

İki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz: Bu sefer de onları -her zamanki yerlerinde bulmak ihtimaliyle- farkında olmadan aramıştım. (A. H. Tanpınar)

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

*İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar:
Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırırsan seni küçültür,
ayağının altına alırsan yükseltir. (C. Şahabettin)

*İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan
örnekler sıralandığında bunlar büyük harfle başlamaz: Bu
eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: duvarlarda çiviler,
çivi yerleri, lekeler... (M. Ş. Esendal)

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

*Akrabalık adı olup lakap veya unvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar:

Baba Gündüz, Dayı Kemal, Hala Sultan, Nene Hatun, Gül Baba vb.

*Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar: Tülay
ablama gittim.

- 5.** Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya unvan sözleri büyük harfle başlar: Uzak Doğu'dan gelen heyeti Vali dün kabul etti.
- 6.** Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar: Sayın Bakan, Sayın Vali vb.
- 7.** Mektuplarda ve resmî yazışmalarda hitaplar büyük harfle başlar: Sevgili Kardeşim, Aziz Dostum vb.
- 8.** Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar: Boncuk, Fındık, Minnoş, Pamuk vb.

- 9. Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar:** Türk, Alman, Rus, Kazak, Oğuz, Özbek, Karakeçili vb.
- 10. Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar:** Rusça, Arapça; Oğuzca, Kazakça, Özbekçe vb.
- 11. Devlet adları büyük harfle başlar:** Amerika Birleşik Devletleri, Azerbaycan, Kırım Özerk Cumhuriyeti vb.
- 12. Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar:** Müslüman; Hristiyanlık, Musevilik, Budizm, Hanefilik, Katolik vb.

13. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar: Tanrı, Allah

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

“Tanrı, Allah, İlah” sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar:

Eski Yunan tanrıları. Müzik dünyasının ilahı., İlah, Cebrail, Zeus, Osiris, Kibele vb.

BİL BAKALIM?

(Metin bey, Taş devri, Antep fıstığı, 3.kat)

14. Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar: Merkür, Neptün, Satürn, Halley

15. Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfleri büyük yazılır: Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi vb.

16. Yer adları (kita, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar: Afrika, Güneydoğu Anadolu, Ordu Akçaköy, Çayırbağı; Bahçelievler, Kızılay, Sarıyer vb.

DİKKAT ET!!!

Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar: Aral Gölü, Asya Yakası, Çanakkale Boğazı, Dicle Irmağı, Ege Denizi, Erciyes Dağı, Süveyş Kanalı, Tuna Nehri, Zigana Geçidi vb.

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar: Biz dünyadan ayrı yaşarken dünya epey değişmiş. (Hüseyin Cahit Yalçın)
Doğu, batı sözleri yön bildirdiğinde küçük yazılır: Bursa'nın doğusu, Ankara'nın batısı vb.

17. Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri büyük harfle başlar: Zafer Meydanı, Ziya Gökalp Bulvarı, Nene Hatun Caddesi vb.

18. Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar: İshakpaşa Sarayı, Mostar Köprüsü, Zafer Abidesi vb.

19. Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğunda, yer adının ilk harfi büyük yazılır: Hisar'dan, Boğaz'dan, Köşk'e vb.

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar: Konya ili, Etimesgut ilçesi, Uzungöl beldesi, Taflan köyü vb.

20. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar: Millî Kütüphane, Anadolu Kulübü, Mavi Köşe Bakkaliyesi, Yeşilay Derneği, Emek İnşaat, Bakanlar Kurulu vb.

21. Kanun, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar. Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar: Sinekli Bakkal, Türk Dili, Resmî Gazete, Milliyet, Kaplumbağa Terbiyecisi, Saraydan Kız Kaçırma vb.

22. Ulusal, resmî ve dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar: Cumhuriyet Bayramı, Kurban Bayramı, Nevruz Bayramı, Miraç Kandili; Dünya Tiyatro Günü, 14 Mart Tıp Bayramı, Hıdırellez vb.

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz: *Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi, Halı Dokuyan Kızlar tablosu vb.

23. Kitap, makale, tiyatroy eseri, kurum adı vb. özel adlarda yer alan kelimelerin ilk harfleri büyük yazıldığında ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de sözleriyle mı, mi, mu, mü soru eki küçük harfle yazılır: Diyorlar ki, Ya Devlet Başa ya Kuzgun Leşe, Ben de Yazdım, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu vb.

24. Özel adın tamamı büyük yazıldığında ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de sözleriyle mı, mi, mu, mü soru eki de büyük harfle yazılır: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ

25. Kurultay, bilgi şöeni, çalıştay, açık oturum vb. toplantıların adlarında her kelimenin ilk harfi büyük yazılır: VI.Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Kitle İletişim Araçlarında Türkçenin Kullanımı Bilgi Şöeni, Karamanlı Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı vb.

BİL BAKALIM?

(Fatma Teyze, Dayı Remzi, karabaş, Van Kedisi)

26. Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar: Millî Mücadele, Cilalı Taş Devri, İlk Çağ, Cahiliye Dönemi, Millî Edebiyat Dönemi, Tanzimat Dönemi'nde...

27. Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar: Türkçenin, Avrupalılaşmak, Asyalılık, Konyalı

28. Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar: Antep fıstığı, Brüksel lahanası, İngiliz anahtarı, Maraş dondurması, vb.

29. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar:

29 Mayıs 1453 Salı günü,

28 Aralık 1982'de göreve başladı.

Lale Festivali 25 Haziran'da başlayacak.

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

*Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar: Okullar genellikle eylülün ikinci haftasında öğretime başlar.

*Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz.

Para birimleri büyük harfle başlamaz:
avro, dinar, dolar, lira, kuruş, lirat vb.

B) SAYILARIN YAZIMI

- 1. Sayılar harflerle de yazılabilir:** bin yıldan beri
- 2. Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır:** 17.30'da, 11.00'de, 1.500.000 lira, 15 metre kumaş
- 3. Saatler ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir:** saat dokuzu beş geçe, saat yediye çeyrek kala
- 4. Sayıların kolay okunabilmesi amacıyla içinde geçen bin, milyon, milyar ve trilyon sözleri harfle yazılabilir:** 1 milyar 500 milyon , 3 bin 255 kalem, 8 trilyon 412 milyar

5. Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır: İki yüz, üç yüz altmış beş, bin iki yüz elli bir vb.

DİKKAT!!!

Para ile ilgili işlemlerle senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır: 650,35 (altıyüzelliTL,otuzbeşkr.)

6. Sıra sayıları rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır: 15., 56., XX.; 15'inci, 56'ncı, XX'nci vb.

DİKKAT!!!

Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz:

8.'inci değil 8'inci, 2.'nci değil 2'nci

BUNU SAKIN UNUTMA!!!

Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir: 2'şer değil ikişer, 100'er değil yüzer

BİL BAKALIM?

(önsöz, orta oyunu, 14.00'da,

ceviziçi, yanısıra

C) BAĞLAÇ OLAN Kİ'NİN YAZILIŞI

1. Bağlaç olan ki ayrı yazılır:

*Bilmem ki, demek ki, kaldı ki vb.

2. Şüphe ve pekiştirme göreviyle kullanılan ki sözü de ayrı yazılır:

*Seni öyle göreceğim geldi ki.

AKLINDA BULUNSUN...

Birkaç örnekte ki bağlacı kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır:

SANKİ - **O**YSAKİ - **M**ADEMİKİ - **B**ELKİ

HÂLBUKİ- **Ç**ÜNKÜ - **M**EĞERKİ - **İ**LLAKİ

FARKI GÖR!

Sıfatlaştıran -ki ile ilgi zamiri olan -ki bitişik yazılır.

D) BAĞLAÇ OLAN DA / DE'NİN YAZILIŞI

Bağlaç olan da / de ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar:

- *Durumu oğluna da bildirdi.
- *Konuşur da konuşur.

BUNLARI SAKIN UNUTMA!!!

***Ayrı yazılan da / de hiçbir zaman ta / te biçiminde yazılmaz:** Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek var. (Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var değil.)

***Ya da her zaman ayrı yazılır.**

***Da / de bağlacını kendisinden önceki kelimedenden kesme ile ayırmak yanlıştır:**

***Ayşe de geldi (Ayşe'de geldi değil).**

E) İKİLEMELERİN YAZILIŞI

- 1) İkilemeler ayrı yazılır:** aval aval (bakmak), bata çıka, süklüm püklüm, yarım yamalak, kös kös (dinlemek), tak tak (vurmak), kırk elli (yıl), üç beş (kişi) vb.
- 2) m ile yapılmış ikilemeler de ayrı yazılır:** at mat, çocuk mocuk, dolap molap, kitap mitap
- 3) İsim durum ekleri ve iyelik ekiyle yapılan ikilemeler de ayrı yazılır:** el ele, omuz omuza; baştan başa, elden ele, başa baş, bire bir (ölçü), göze göz, ardı ardına, peşi peşine vb.

F) PEKİŞTİRMELİ SÖZLERİN YAZILIŞI

- Pekiştirmeli sözler bitişik yazılır:

apaçık, apak, çepeçevre, çırılçıplak, düpedüz, gömgök, güpegündüz, paramparça, sapasağlam, sırsıklam, sırsıklam vb.

BİL BAKALIM?

(Öyleki, sizinki, sev ki, km., çörekotu, ağustos böceği)

G) SORU EKİ Mİ / Mİ / MU / MÜ'NÜN YAZILIŞI

- 1) Bu ek gelenekleşmiş olarak ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar: Sen de mi geldin?
- 2) Soru ekinden sonra gelen ekler, bu eke bitişik olarak yazılır: Güler misin, ağlar mısın?
- 3) Bu ek sorudan başka görevlerde kullanıldığında da ayrı yazılır: Güzel mi güzel!

AKLINDA BULUNSUN...

Birleşik fiillerde mi soru eki iki iki kelimenin arasına da gelebilir: Vaz mı geçtin?

ORDU ÖZÜM

H) KISALTMALARIN YAZILIŞI

1) Kuruluő, ũlke, kitap, dergi ve yn adlarının kısaltmaları her kelimenin ilk harfinin bũyũk olarak yazılmasıyla yapılır: İTŪ, YEDAŐ, ABD, TD (Tũrk Dili), TDED (Tũrk Dili ve Edebiyatı Dergisi); B (batı), GB (gũneybatı) vb.

2) lçũ birimlerinin uluslararası kısaltmaları kullanılır: mm (milimetre), cm (santimetre), km (kilometre), kg (kilogram), l (litre), mg (miligram), m² (metrekare), cm² (santimetrekare) vb.

3) Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarıyla ölçülerin dışında kalan kelime veya kelime gruplarının kısaltılmasında, ilk harfle birlikte kelimeyi oluşturan temel harfler dikkate alınır. Kısaltılan kelime veya kelime grubu; özel ad, unvan veya rütbe ise ilk harf büyük; cins isim ise ilk harf küçük olur: Alm., Kocatepe Mah., Güniz Sok., Prof., Dr., Av., sf. (sıfat), çev. (çeviren), ed. (edebiyat), fiz. (fizik) vb.

AKLINDA BULUNSUN...

Gelenekleşmiş olan **T.C.** (Türkiye Cumhuriyeti) ve **T.** (Türkçe) kısaltmalarının dışında büyük harflerle yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.

BİL BAKALIM?

(ellibir, 500 bin, ikişer, 2'şer,
6'ıncı, TDK'den)

BUNLARI SAKIN UNUTMA!!!

*Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır: cm'yi, kg'dan, mm'den, kr.un

*Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde ise kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınır: KTÜ'ye, TDK'den, THY'de, TRT'den, TL'nin vb.

*Ancak kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır: ASELSAN'da, BOTAŞ'ın, NATO'dan, UNESCO'ya vb.

AKLINDA BULUNSUN...

Numara sözünün kısaltması da kelime gibi okunduğundan getirilecek olan ek okunuşa göre getirilecektir:

No.lu, No.suz

4) Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalara gelen ekler kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek noktadan ve üs işaretinden sonra, kelimenin veya üs işaretinin okunuşuna uygun olarak yazılır: vb. leri, Alm.dan, İng.yi; cm^3 e, m^2 ye, 6^4 ten (altı üssü dörtten) vb.

I) İLE'NİN YAZILIŞI

Ayrı olarak yazılabildiği gibi kelimelere eklenerek de yazılabilir.

1) Ünsüzle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında i ünlüsü düşer ve büyük ünlü uyumuna uyar: bulut-la (bulut ile), çiçek-le (çiçek ile), kuş-la (kuş ile) vb.

2) Ünlüyle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında araya y ünsüzü girer ve başındaki i ünlüsü düşer: arkadaşı-y-la (arkadaşı ile), çevre-y-le (çevre ile), sürü-y-le (sürü ile), yapı-y-la (yapı ile) vb.

İ) DÜZELTME İŞARETİ

1) Yazılışları bir, anlamları ve söylenişleri ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine konur: adem (yokluk), âdem (insan); adet (sayı), âdet (gelenek, alışkanlık); alem (bayrak), âlem (dünya, evren); aşık (eklem kemiği), âşık (vurgun, tutkun) vb.

2) Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelimelerle özel adlarda bulunan ince g, k ünsüzlerinden sonra gelen a ve u ünlüleri üzerine konur: dergâh, tezgâh, yadigâr, Nigâr; dükkân, hikâye, kâfir, kâğıt, Hakkâri, Kâzım

3) Kişi ve yer adlarında ince I ünsüzünden sonra gelen a ve u ünlüleri de düzeltme işareti ile yazılır: Halûk, Lâle, Nalân; Balâ, Elâzığ, İslâhiye, Lâdik, Lâpseki, Selânik vb.

4) Nispet ekinin, belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için kullanılır: (Türk) askeri ve askerî (okul), (İslam) dini ve dinî (bilgiler), (fizik) ilmi ve ilmî (tartışmalar) vb.

J) SATIR SONUNDA KELİMELERİN BÖLÜNMESİ

1) Birleşik kelimeler de tek kelime gibi telâffuz edilerek heceleme buna göre yapılır.

*ba-
şöğretmen

*il-
kokuldayken

*Karaosma-
noğlu'nun.....

2) Kelimeler satır sonunda ve başında bir tek harf kalacak şekilde bölünmez. Aşağıdaki gibi kullanımlar yanlıştır:

*a-
rabayla

*cami-
i

3) Özel isimlerde ve rakamlarda kesme işareti satır sonuna geliyorsa ve kesme işaretinden sonraki kısmın alt satıra geçmesi gerekiyorsa bu durumda kısa çizgi kullanılmaz:

*geçen yıl **Ankara'**
daki akrabalarımıza

***1996'**
da